

Sygn. akt II Cs 104/14

II Cs 105/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSOZbigniew Ciechanowicz (spr.)

Sędziowie: SOWiesława Buczek - Markowska

SOSławomir Krajewski

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2014 r. w Szczecinie

sprawy ze skargi A. G. (1) oraz ze skargi A. G. (2)

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Goleniowie

o stwierdzenie przewlekłości postępowania

w sprawie o sygn. akt I Ns 581/12 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Goleniowie

z wniosku (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. Oddział (...) S. z udziałem A. G. (1) i A. G. (2)

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. stwierdzić przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. akt I Ns 581/12 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Goleniowie;
2. polecić Sądowi Rejonowemu w Goleniowie niezwłoczne podjęcie czynności zmierzających do wyznaczenia terminu rozprawy w sprawie I Ns 581/12, zawiadomienia o terminie stron i wezwania na termin biegłego sądowego F. S. celem odebrania od niego ustnych wyjaśnień,
3. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Goleniowie na rzecz skarżącej A. G. (1) kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych;
4. przyznać od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Goleniowie na rzecz skarżącego A. G. (2) kwotę 2.000 (dwa tysiące) złotych;
5. zwrócić skarżącej A. G. (1) kwotę 100 (sto) złotych tytułem uiszczonej opłaty od skargi;
6. zwrócić skarżącemu A. G. (2) kwotę 100 (sto) złotych tytułem uiszczonej opłaty od skargi;
7. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Goleniowie na rzecz A. G. (1) i A. G. (2) kwoty po 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 7 kwietnia 2014 r. A. G. (1) i A. G. (2) złożyli skargi z żądaniem stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie I Ns 581/12 prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Goleniowie, przyznania od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących kwot po 2.000 zł, zalecenia Sądowi Rejonowemu w Goleniowie podjęcia czynności zmierzających do rozpoznania sprawy w wyznaczonym terminie oraz zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz każdego ze skarżących kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu skarżący podnieśli, iż w dniu 19 lipca 2012 r. do Sądu Rejonowego w Goleniowie złożony został przez (...) sp. z o.o. w P. wniosek o ustanowienie służebności przesyłu na 1.064,35 m² nieruchomości będącej własnością uczestników, stanowiącej działkę gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 1,0441 ha, położonej w obrębie ewidencyjnym nr 4 miasta N. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Goleniowie prowadzi księgę wieczystą nr (...) w części, na której znajdują się wskazane we wniosku urządzenia infrastruktury elektroenergetycznej. W dniu 4 października 2012 r. złożona została przez pełnomocnika uczestników odpowiedź na wniosek wraz z wnioskami dowodowymi, w tym o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego. W dniach 18 października 2012 r. wnioskodawca, a w dniu 12 grudnia 2012 r. uczestnicy złożyli kolejne pisma procesowe. W dniach 23 października 2012 r. oraz 18 grudnia 2012 r. odbyły się rozprawy, podczas których przesłuchani zostali świadkowie, a także uczestnik. W dniu 14 marca 2013 r. w sprawie wydane zostało postanowienie o dopuszczeniu i przeprowadzeniu dowodu z łącznej opinii biegłego sądowego specjalisty z zakresu geodezji oraz biegłego z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych na okoliczność przedstawienia przebiegu służebności przesyłu na działce uczestników ze wskazaniem przebiegu urządzeń przesyłowych napowietrznej linii elektroenergetycznej należącej do wnioskodawcy oraz posadowienia elementów linii elektroenergetycznej z uwzględnieniem potrzeb konserwacji, modernizacji, dokonywania kontroli, przeglądów i remontów oraz usuwania awarii i eksploatacji z prawem wstępu na obciążony grunt. Ponadto sąd postanowił dopuścić i przeprowadzić dowód z opinii biegłego sądowego, specjalisty z zakresu wyceny nieruchomości na okoliczność wartości służebności przesyłu oraz wysokości jednorazowego wynagrodzenia za jej ustanowienie. W dniu 12 kwietnia 2013 r. sąd powołał biegłego z zakresu geodezji J. M. oraz zobowiązał go do przybrania do opinii biegłego sądowego z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych. Pismem z dnia 19.04.2013 r. J. M. wskazał, iż ze względu na swój stan zdrowia nie jest w stanie podjąć się sporządzenia opinii. Ponadto wskazał, iż biegły nie ma możliwości ani uprawnień, aby dobierać sobie biegłego sądowego innej specjalności, a wyznaczenia takiego powinien dokonać imiennie sąd. W dniu 16 maja 2013 r. sąd powołał biegłego z zakresu geodezji w osobie F. S. oraz zobowiązał biegłego do przybrania opinii biegłego sądowego z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych. Biegły F. S. po zwróceniu się do Sądu Okręgowego w Koszalinie uzyskał informację, iż na liście biegłych tego sądu nie figurują biegły z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych. W dniu 29 czerwca 2013 r. biegły F. S. przedstawił opinię sądową zawierającą projekt służebności przesyłu. W dniu 2 sierpnia 2013 r. uczestnicy złożyli zastrzeżenia do sporządzonej opinii, podkreślając, iż opinia została wykonana jedynie częściowo, bowiem z pominięciem opinii biegłego z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych. Uczestnicy złożyli też szereg innych zarzutów do opinii. Zarządzeniem z dnia 25 października 2013 r. wyznaczony został termin rozprawy na dzień 21 stycznia 2014 r. Na termin wezwany został biegły, a przedmiotem posiedzenia miało być wydanie przez biegłego ustnej uzupełniającej opinii na okoliczność zarzutów zgłoszonych przez uczestników. W dniu 10 stycznia 2014 r. pełnomocnik uczestników powiadomiony został o odwołaniu terminu rozprawy z powodu zwolnienia lekarskiego sędziego referenta. Do dnia sporządzenia niniejszej skargi nie został wyznaczony nowy termin rozprawy.

Od dnia złożenia przez uczestników zarzutów do opinii upłynęło ponad 8 miesięcy. W tym czasie nie przeprowadzono żadnych czynności, które przyspieszyłyby rozpoznanie sprawy, w szczególności co wynika z uzyskanej w sądzie informacji, sprawa nie została przypisana do decernatu innego sędziego i brak jest wiadomości o przewidywanym terminie kolejnej rozprawy. Niezależnie od powyższego, w sprawie nie zostały podjęte czynności zmierzające do sporządzenia opinii zgodnie z postanowieniem sądu z dnia 14 marca 2013 r.

Nie został powołany biegły z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych, pomimo, iż dowód z opinii takiego biegłego został dopuszczony, postanowienie dowodowe w tym zakresie nie zostało przez sąd zmodyfikowane, a uczestnicy postępowania wskazali, iż biegły tej specjalności znajduje się na liście biegłych Sądu Okręgowego w Szczecinie. Wyznaczenie rozprawy w celu odebrania uzupełniającej ustnej opinii wyłącznie od biegłego z zakresu

geodezji jest więc działaniem wbrew zasadom ekonomiki procesowej, albowiem wcześniej należałoby uzyskać łączną opinię biegłych obu powołanych specjalności. Dopiero wtedy bowiem możliwe byłoby odniesienie się do kompletnej opinii i ustalenie podstawy do dokonania wyliczenia należnego wynagrodzenia przez rzeczoznawcę majątkowego. Wyznaczanie rozprawy wyłącznie w celu odebrania uzupełniającej opinii biegłego z zakresu geodezji wydaje się więc działaniem, które z pewnością nie przyspieszy rozpoznania sprawy.

Niewątpliwie oczekiwanie na samo wyznaczenie terminu rozprawy ponad 8 miesięcy, biorąc ponadto pod uwagę, iż w sprawie nie podjęto innych czynności zmierzających do wykonania postanowienia sądu z dnia 14 marca 2013 r., jest podstawą do przyjęcia, iż nastąpiło naruszenie prawa każdego z uczestników postępowania do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, a postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Uczestnicy wskazali, iż przewlekłość niniejszego postępowania skutkuje dla każdego z nich stanem niepewności prawnej co do charakteru posadowionej na ich terenie infrastruktury przesyłowej, a zwłaszcza co do uprawnień wnioskodawcy do wstępu na grunt uczestników i obszaru nieruchomości, który uczestnicy zobowiązani są udostępniać wnioskodawcy dla wykonywania robót i konserwacji infrastruktury przesyłowej.

Prezes Sądu Rejonowego w Goleniowie w odpowiedzi na powyższą skargę wniósł o jej oddalenie i podniósł, iż w Wydziale Cywilnym tego Sądu pozostało tylko dwóch spośród pięciu sędziów, w związku z czym nie było możliwym przydzielenie wokand sędzi Annie Winnickiej-Kaliszewskiej, przebywającej na zwolnieniu lekarskim, w całości innym sędziom. Na początku stycznia 2014 r. nie było również żadnej informacji odnośnie oddelegowania do Wydziału Cywilnego sędziego z innego sądu. Ostatecznie do Wydziału oddelegowano dwóch sędziów – na okres 3 tygodni i 3 miesięcy, którym przepisano jedynie takie sprawy sędzi referent, w których wydawane było orzeczenie kończące. Sąd też w niniejszej sprawie nie doszło do przewlekłości postępowania ze strony Sądu Rejonowego w Goleniowie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skargi wywiedzione w niniejszej sprawie okazały się zasadne.

Na wstępie należy wskazać, iż zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawikłości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Skarga może zawierać żądanie wydania sądowi rozpoznającemu sprawę albo prokuratorowi prowadzącemu lub nadzorującemu postępowanie przygotowawcze zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności oraz zasądzenia odpowiedniej sumy pieniężnej w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł (art. 6 ust. 3 i art. 12 ust. 4 ustawy).

Sąd Okręgowy po analizie akt sprawy I Ns 581/12 pod kątem wyżej wskazanych okoliczności, mających znaczenie dla oceny, czy nastąpiła nieuzasadniona przewlekłość postępowania, uznał, że zgłoszona przez uczestników skarga jest uzasadniona.

Nie powielając w tym miejscu prawidłowych wywodów skarżących co do stanu sprawy i czynności podjętych w toku postępowania, Sąd Okręgowy stwierdza, iż ostatnią czynnością podjętą przez sąd, zmierzającą do rozpoznania sprawy było wydanie postanowienia z dnia 14 marca 2013 r. o dopuszczeniu i przeprowadzeniu dowodu z łącznej opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji oraz z zakresu projektowania instalacji elektroenergetycznych, a także

o dopuszczeniu i przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu wyceny nieruchomości. Biegłym z zakresu geodezji wyznaczono J. M., który w piśmie z dnia 12 kwietnia 2013 r. poinformował, że z uwagi na swój stan zdrowia nie może podjąć się wykonania opinii w sprawie. Konieczne zatem okazało się powołanie innego biegłego w osobie F. S.. Opinię biegły geodeta złożył do sądu w dniu 2 lipca 2013 r., a w dniu 19 lipca 2013 r., po przyznaniu biegłemu wynagrodzenia postanowieniem z dnia 12 lipca 2013 r., przedmiotowa opinia została doręczona stronom wraz z zobowiązaniem do ustosunkowania się w terminie 14 dni do jej twierdzeń.

W dniu 7 sierpnia 2013 r. do sądu wpłynęło pismo procesowe uczestników postępowania, w którym odnieśli się oni do opinii biegłego sądowego i przedstawili do niej zarzuty.

Następnie, zarządzeniem z dnia 8 października 2013 r. sąd stwierdził prawomocność postanowienia z dnia 12 lipca 2013 r. oraz zobowiązał pełnomocnika wnioskodawcy do uiszczenia zaliczki na poczet dowodu z opinii biegłego. Dalej, zarządzeniem z dnia 25 października 2013 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 21 stycznia 2014 r., o czym zawiadomiono strony i jednocześnie wezwano na termin biegłego F. S. celem wydania ustnej uzupełniającej opinii na okoliczność zarzutów zgłoszonych przez uczestników.

Po tej dacie sąd podejmował jedynie czynności technicznie zmierzające do wypłaty biegłemu przyznanego mu wynagrodzenia, które oczywiście nie mogą zostać uznane za czynności zmierzające do zakończenia postępowania.

Zarządzeniem z dnia 7 stycznia 2014 r., z powodu zwolnienia lekarskiego sędziego referenta, odwołano termin rozprawy wyznaczony na dzień 21 stycznia 2014 r., o czym poinformowano strony. Powyższe zarządzenie było ostatnią czynnością podjętą w toku postępowania.

Na podstawie tak ustalonego przebiegu czynności, Sąd Okręgowy uznał, iż w sprawie sądowej, prowadzonej pod sygn. I Ns 581/12 doszło do przewlekłości postępowania od chwili wpływu do sądu zarzutów uczestników do sporządzonej w sprawie opinii.

Przypomnieć w tym miejscu wypada, że przewlekłość postępowania zachodzi, gdy jest ono długotrwałe, rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, niezbędnych do końcowego rozstrzygnięcia, pozostających w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu (tak postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 kwietnia 2009 r., KZS 2009/5/29). Z kolei w postanowieniu z dnia 3 kwietnia 2009 r. (sygn. akt II OPP 6/09) Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że stosownie do art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o nieuzasadnionej zwłoce można mówić wówczas, jeśli postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne do jego zakończenia, uwzględniając ocenę terminowości i prawidłowości czynności sądowych, ale także zachowań stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego, dla stwierdzenia przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie istotny był fakt niepodjęcia przez sąd żadnych czynności zmierzających do wyznaczenia nowego terminu rozprawy po odwołaniu terminu z dnia 21 stycznia 2014 r. O ile nie do uniknięcia w toku postępowań sądowych są wypadki losowe, jak choroba sędziego referenta, które powodują konieczność odwołania wyznaczonej rozprawy, o tyle rzeczą oczywistą i konieczną powinno być niezwłoczne wyznaczenie nowego, możliwie najbliższego terminu kolejnej rozprawy. Tymczasem w niniejszej sprawie nie podjęto żadnej czynności, co w ocenie Sądu Okręgowego należy poczytywać jako bezczynność organizacyjną, której nie można usprawiedliwiać brakami kadrowymi, znanymi Sądowi Okręgowemu z urzędu, gdyż okoliczności tej ustawodawca nie nadał znaczenia prawnego.

Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż w sprawie nie podjęto czynności po wpływie do akt zarzutów do sporządzonej przez biegłego opinii. Mimo że zarzuty te wpłynęły do sądu już w dniu 7 sierpnia 2013 r., zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy celem ustosunkowania się biegłego do tych zarzutów wydane zostało dopiero w dniu 25 października 2013 r., a zatem po niemal 3 miesiącach, przy czym termin rozprawy wyznaczono aż na 21 stycznia 2014 r., a więc po upływie kolejnych trzech miesięcy. Na terminowość działań sądu nie ma wpływu zarządzenie wydane w dniu 8 października 2013 r., jak i dalsze czynności podjęte po 25 października 2013 r., albowiem zmierzały one do wypłacenia biegłemu sądowemu należnego wynagrodzenia, co nie ma zasadniczego związku z merytorycznym

rozpoznaniem sprawy i podejmowane w tym zakresie czynności nie mogą przemawiać za brakiem przewlekłości w niniejszym postępowaniu.

Nadmienić jednocześnie należy, iż podnoszone w skardze argumenty dotyczące bezcelowości przesłuchiwania na rozprawie biegłego F. S., jak i te dotyczące nieprawidłowo sformułowanego przez sąd postanowienia o zobowiązaniu biegłego geodety do przybrania biegłego z zakresu innej specjalności do sporządzenia opinii, mają charakter zarzutów merytorycznych, którymi Sąd Okręgowy rozpoznający skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, nie może się zajmować.

Mając na względzie wszystko powyższe, zdaniem Sądu Okręgowego, na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, stwierdzić należało, że w postępowaniu dotyczącym sprawy I Ns 581/12 doszło do naruszenia prawa A. G. (1) i A. G. (2) do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki, o czym orzeczono w punkcie 1 sentencji, przyjmując, iż Sąd Rejonowy dopuścił się w efekcie bezczynności od dnia 7 sierpnia 2013 r., a zatem od wpływu zarzutów uczestników do przedłożonej przez biegłego opinii. Podkreślić przy tym należy, iż fakt wyznaczenia zarządzeniem z dnia 25 października 2013 r. rozprawy na dzień 21 stycznia 2013 r., wobec następnie odwołania tej rozprawy sprawia, iż trudno uznać czynności tu wymienione za sukcesywne i zmierzające do merytorycznego rozpoznania sprawy. Do momentu przekazania akt sprawy Sądowi Okręgowemu, tj. do dnia 17 kwietnia 2014 r. nie podjęto w sprawie jakichkolwiek, istotnych z punktu widzenia sprawności postępowania, czynności.

W punkcie 2 sentencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy wydał zalecenie podjęcia niezwłocznie czynności zmierzających do wyznaczenia rozprawy w niniejszej sprawie, w celu wykonania zaplanowanej już w dniu 25 października 2013 r. czynności w postaci wysłuchania biegłego.

Żądanie uczestników przyznania im sumy pieniężnej w wysokości 2.000 zł należało również uwzględnić. Na podstawie art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., sąd uwzględniając skargę na żądanie skarżącego przyznaje sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł. Świadczenie z art. 12 ust. 4 wyżej cytowanej ustawy ma jedynie wynagrodzić krzywdę niemajątkową, związaną z naruszeniem prawa strony. Biorąc pod uwagę skalę uchybień co do terminowości podejmowanych czynności w rozpoznawanej sprawie, jak również stan niepewności skarżących co do charakteru posadowionej na ich nieruchomości infrastruktury przesyłowej i co do zakresu ich uprawnień właścicielskich względem terenu, na którym urządzenia te się znajdują, Sąd Okręgowy uznał, iż żądana kwota jest adekwatną rekompensatą krzywdy uczestników. W tym stanie rzeczy orzeczono jak w punkcie 3 i 4 postanowienia.

W punkcie 5 i 6 sentencji Sąd Okręgowy, na podstawie art. 17 ust. 3 wskazanej wyżej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r., postanowił zwrócić skarżącym uiszczoną przez każdego z nich opłatę od skargi.

Wreszcie, w punkcie 7 sentencji postanowienia Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Goleniowie na rzecz każdego ze skarżących kwotę 120 zł tytułem wynagrodzenia reprezentującego stronę pełnomocnika procesowego, o czym orzeczono w oparciu o § 18 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz.U. z 2013 r., poz. 461).